

Daglig verksamhet vid enheten Rubinen i Skövde kommun

Verksamhetstillsyn genomförd av Arbetsmiljöverket,
Länsstyrelsen i Västra Götalands län och
Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Göteborg

Utgivare

Rapporten är utgiven av Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Göteborg och Arbetsmiljöverket, distriktet i Göteborg

Rapporten är skriven av

Jan Enocksson, Socialstyrelsen i Göteborg
Pia Johansson, Arbetsmiljöverket, distriktet i Göteborg
Birgitta Thidell, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Kontaktuppgifter

Rapport 2008:05
ISSN 1403-168X

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Södra Hamngatan 3, 403 40 Göteborg
Telefon: 031-60 50 00
Fax: 031-60 51 41

Rapporten finns att hämta på www.o.lst.se under rubriken Publikationer

Daglig verksamhet vid enheten Rubinen i Skövde kommun

Arbetsmiljöverket, Länsstyrelsen och Socialstyrelsen har genomfört gemensam verksamhetstillsyn, den 8 november 2007, av enheten Rubinens vid Bonus dagliga verksamhet i Skövde kommun. Verksamheten riktar sig till personer med omfattande och stora funktionshinder och som har behov av daglig verksamhet enligt LSS.

Verksamheten har varit föremål för granskning utifrån olika lagstiftningar såsom, arbetsmiljölagen (AML), hälso- sjukvårdslagen (HSL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt socialtjänstlagen (SOL).

Respektive myndighet har utöver denna rapport fattat separata beslut utifrån tillsynen.

Arbetsmiljöverket, Länsstyrelsen och Socialstyrelsens sammanfattande bedömning

Följande *gemensamma* bedömningar gör de tre tillsynsmyndigheterna:

- Rubinens dagliga verksamhet är av god kvalitet och det finns ett rikt utbud av aktiviteter.
- Den personal som finns för brukarna vid Rubinens dagliga verksamhet har god kompetens, är engagerad och arbetar aktivt för att utveckla innehållet i verksamheten.
- Samarbetet inom organisationen fungerar i stort sett bra trots att många olika enhetschefer är involverade. Det finns dock behov att utveckla och förbättra samarbete med boendeenheter vilket förvaltningen är medveten om.

Bakgrund

Arbetsmiljöverket, Länsstyrelsen och Socialstyrelsen utövar tillsyn över tre olika regelverk som ska fungera parallellt och det krävs ibland gemensamma ansträngningar för att hitta lösningar som tillfredsställer alla lagstiftningarna. Myndigheterna genomförde under hösten en gemensam tillsyn av enheten Rubinen.

Syfte

Syftet med tillsynen var att i pilotprojekt samordna myndigheternas resurser för att kunna bedriva en mer effektiv tillsyn såväl ur verksamhetens som myndigheternas perspektiv.

Tillsynen hade fokus på:

- rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet,
- individualisering samt utbud och variation,
- bemanning/personalens kompetens,
- integritet/självbestämmande,
- avvikelshantering,
- fysisk miljö.

Metod och genomförande

Valet av kommun har skett utifrån en kommun med daglig verksamhet för personer med stora och omfattande funktionshinder där hälso- och sjukvårdsinsatser förekommer.

Myndigheterna besökte den dagliga verksamheten i Skövde kommun den 8 november 2007.

Granskningen skedde genom:

- genomgång av Rubinens lokaler tillsammans med enhetschef och arbetshandledare för daglig verksamhet och skyddsombud,
- intervju med arbetshandledare,
- intervju med personliga assistenter,
- intervju med enhetschef för personliga assistenter,
- intervju med chefen för daglig verksamhet, ansvarig avdelningschef, medicinsk ansvarig sjuksköterska (MAS) samt medicinsk ansvarig för rehabilitering (MAR),
- intervju med två distriktssjuksköterskor och LSS-samordnande sjuksköterska,
- gemensam återkoppling med samtliga intervjuade.

Intervju var inplanerad med verksamhetschefen för Vuxenhabilitering i Skövde och arbetsterapeut samt sjukgymnast. Detta kunde dock inte genomföras på grund av att de inte kom till aviserat möte.

Inför tillsynsbesöket fick de intervjuade svara på en enkät med frågor angående mål, samverkan, kompetensutveckling och individuell planering.

Vid tillsynsbesöket presenterades: arbetsmiljöpolicy, ansvarsnivåer i arbetsmiljöarbetet samt några av målsättningsdokumenten för individuell planering.

Organisation

Daglig verksamhet i Skövde ligger organisatoriskt under omvårdnadsförvaltningen där handikappheten är en egen verksamhet under ledning av en avdelningschef. Under avdelningschefen finns sju enheter varav daglig verksamhet är en. De andra enheterna är boende, korttid, LSS (här ingår personlig assistans), handikappsekreterare, sjuksköterskor samt vakansförmedling. För daglig verksamhet finns en enhetschef.

En omorganisation är aktuell i kommunens omvårdnadsförvaltning och det kommer att bli fyra avdelningar med respektive chef (funktionshinderenhet, administrativ enhet och två enheter för äldre).

Bonus dagliga verksamhets lokaler är på 4000 kvm i f.d. AMU-lokaler, de flyttade dit för 3 år sedan. Det finns totalt ett femtiotal brukare i ett antal olika grupper. Det finns även brukare som arbetar utanför lokalerna i 11 företagsgrupper samt 50 brukare som är individintegrerade.

Vid Bonus arbetar ca: 28 personal. Lokalerna är i ett plan och de är delvis ombyggda.

Totalt omfattar den dagliga verksamheten i Skövde 180 personer.

Gruppen Rubinen består av sex brukare i åldern 22-37 år. Samtliga är rullstolsburna och gravt funktionshindrade och har insatser enligt LSS. Tre personer är blinda. Alla saknar tal och bara en person äter själv. Samtliga brukare har egna assistenter. Det finns en arbetshandledare för gruppen som är ansvarig för innehållet i verksamheten och är även delaktig i arbetet med att utveckla

verksamheten. Enhetschefen för daglig verksamhet är chef för arbetshandledaren men inte för brukarnas assistenter. De assistenter vars brukare har kommunal assistans sorterar under andra enhetschefer (LSS-enheten). En brukare har privat assistansutförare.

I förvaltningen finns funktionen utvecklingscoach som bland annat ska hjälpa brukare, personal och arbetshandledare att samordna och formulera mål.

Mål

Samtliga intervjuade personal uppger att det finns både fastställda övergripande mål och mål nedbrutna till enhetsnivå. Det finns ett framtaget dokument ”Vägledning” vilket innehåller målen för verksamheten.

Skövde kommun har angett mål och policy för arbetsmiljöarbetet i särskilt handlingsprogram. Omvårdnadsförvaltningen har kompletterat den övergripande arbetsmiljöpolicy samt utarbetat egna mål för arbetsmiljöarbetet. Ansvarsnivåer i arbetsmiljöarbetet samt en arbetsmiljödelegation finns.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Vid tillsynen uppgavs att arbetstagarnas arbetsmiljöförhållanden undersöks genom årliga medarbetarsamtal samt på arbetsplatsträffar. En skriftlig rutin för detta saknas.

Det framkom att handikappavdelningen vid omsorgsförvaltningen i Skövde kommun utarbetat en rutin för riskbedömningar av det enskilda hemmet som arbetsplats för personliga assistenter. Rutinen omfattar inte undersökning av personliga assistenters arbetsmiljö i miljöer utanför brukarnas hem, t.ex. daglig verksamhet samt transporter mellan olika miljöer utanför brukarnas hem.

Verksamhetens innehåll

Rubinen brukare har egna klädskåp, samt läsbara skåp för värdesaker. Rubinen har lokaler i form av: ett stort allrum/fikarum, ett mindre rum med säng med bolltäck och en dator för brukarna, ett stort rum med bl.a. säng, tippbräda och ett bord där en person äter som inte orkar äta i matsalen samt ett kontorsrum. Vidare finns tre stora hygienutymmen med alla hjälpmedel som behövs. Det finns ett ”specialrum” för en av brukarna som nyligen blivit blind och har behov av att vara avskild. Personalen anser att lokalerna är bra och anpassade till den verksamhet som bedrivs. Arbetshjälpmedel finns i god omfattning förutom att taklift saknas i ett rum, men den är beställd. För varje brukare finns en introduktionspärm där det beskrivs hur hjälpmedlen fungerar. Inom verksamheten finns ett arbetsteknikombud som informerar och instruerar om ergonomisk arbetsteknik samt teknisk utrustning och hjälpmedel.

Rubinen har även tillgång till: Träningslägenhet med höj- och sänkbara bänkar, aktivitetslokal för musik där de har rullstolsdans 1 gång/v, sinnesträningslokaler i form av ett antal smårum (svara rummet, vita rummet, båtrum, månrum, färg och formlrum, aktivitetsrum med bl.a. gunga, taktill stimulering). Arbetshandledaren informerar att det finns planer på ytterligare aktivitetsrum.

Förutom aktiviteter inomhus i de olika lokalerna genomförs även bad och promenader.

Arbetshandledaren fungerar som arbetsledare, men är det inte formellt, och ska följa brukarna och deras schema under dagen, tillse att planerade uppgifter och träningsaktiviteter genomförs. Samtliga intervjuade säger att det dagliga utbudet i verksamheten är tillräckligt och varierat och gruppsammansättningen är bra men det finns inte utrymme för någon utökning.

Gemensam matsal finns för hela Bonus och däri en liten avskild matsal där fyra av brukarna äter. En brukare äter i stora matsalen och en i Rubinens egna lokal.

Dokumentation finns i pärmar för varje brukare och förvaras inlåsta.

Den dagliga verksamheten har öppet mellan 07.30 - 16.30, under sommaren har de stängt i fyra veckor.

Individuell planering

Brukarna vid Rubinen har individuella scheman som de följer med stöd av sina assistenter. Det veckoschema som presenterades vid tillsynsbesöket är mycket väl genomarbetat dag för dag med tydliga instruktioner, aktiviteter och illustrerat med bilder.

Det finns en upprättad plan med målsättning för varje brukare och planeringsmöten sker en gång om året. Vid mötet sker genomgång av erfarenheter och utvärdering. De som deltar vid mötena är brukaren, närstående, god man, assistenter, arbetshandledare, utvecklingscoach, boendepersonal samt enhetschef och medicinsk personal vid behov. Enligt enhetschefen för daglig verksamhet pågår ett arbete med att utveckla formulären för individuell planering.

I mån av önskemål erhåller gode man kopia på upprättat dokument.

Klagomålshantering – kvalitetsarbete - brukarinflytande

Det finns framtagna skriftliga rutiner för klagomålshantering men de är inte kända av all intervjuad personal. Det finns enligt intervju med enhetschef en introduktionspärm för personalen med gällande rutiner, blanketter m.m. I det fall klagomål skulle komma (ännu ej hänt) så skulle assistenterna ta upp det med arbetshandledaren i första hand och sedan med berörd enhetschef. Arbetshandledaren skulle lyfta klagomålet till enhetschefen för daglig verksamhet. Ifall det är problem i brukarnas boende så tas direkt kontakt med boendepersonalen.

Enligt enhetschefen för daglig verksamhet så är det eftersträvansvärt att få fram mätbara mål. Det finns en studiecirkel där arbetshandledare, enhetschef m.fl deltar för att arbeta med att utveckla verksamheten.

Brukarenkäter genomförs en gång/år och diskuteras/återförs vid årliga möten då närstående och brukare inbjudes.

Brukarna vid Rubinen har inget språk och har därför svårt för att uttrycka vad de önskar och känner och kan inte själva använda enkäterna. Det är via kroppsspråk, gester m.m. som personalen kan utläsa hur brukarna mår och trivs.

Samverkan

Samtliga intervjuade uppger att samverkan mellan assistenter, arbetshandledaren, enhetschefer för personlig assistans och enhetschefen för daglig verksamhet fungerar bra. Samverkan sker regelbundet i form av möten och planeringsdagar. Assistenterna har vissa bekymmer med närheten till sina enhetschefer då det är olika enhetschefer med olika fysiska placeringar. De har mer kontakt med arbetshandledaren och enhetschefen för daglig verksamhet.

Samverkan med vuxenhabiliteringen beskrivs som mycket bra av samtlig personal. Arbetsterapeut och sjukgymnast arbetar mycket nära den dagliga verksamheten och är ett stort stöd. De har stor kunskap och om den dagliga verksamheten och bidrar med lösningar och upprättar träningsprogram för brukarna. Enligt MAR inom Skövde kommuns hälso- och sjukvård finns ett hälso- och sjukvårdsavtal mellan regionen och kommunen angående nivåer för insatser som skall utföras av region eller kommun. I avtalet framgår inte tydligt var nivåerna avgränsats för om de skall utföras av kommun eller region när det gäller rehabilitering. De insatser som görs inom habilitering för de brukare som vistas på Rubinen har bedömts vara av så komplicerad art att de tillhör specialistvården och därmed skall utföras av Vuxenhabiliteringen inom regionen.

En del av de intervjuade uttrycker att de finns vissa problem med samverkan med boendepersonal. Mycket är beroende på personer och relationer och möjlighet till kommunikation. De problem som uppkommer diskuteras på planeringsmöten och andra träffar. Kontaktböcker används för att förmedla information mellan daglig verksamhet och boende.

Vid intervjuerna beskrevs hur fördelningen av arbetsmiljöuppgifter mellan enhetschefen på den dagliga verksamheten och de personalansvariga enhetscheferna sker. Arbetsuppgifterna fördelas genom samverkan och muntliga överenskommelser mellan enhetscheferna.

I omsorgsförvaltningens arbetsmiljödelegation samt dokumentet Ansvarsnivåer i arbetsmiljöarbetet framgår inte hur arbetsmiljöuppgifter ska fördelas mellan enhetschefen inom den dagliga verksamheten samt enhetschefer för personlig assistans.

Personal/kompetens

De intervjuade hade adekvat grundutbildning för sina arbetsuppgifter och dessutom lång erfarenhet av arbete inom handikappomsorg samt hälso- och sjukvård.

Personalbemanning beskrivs av de intervjuade som tillräcklig och personalomsättningen är låg.

Medarbetarsamtal genomförs årligen. Kompetensutveckling sker utifrån medarbetarsamtalen och det finns en utbildningsgrupp som planerar utbildning

för personal utifrån inkomna önskemål och behov. Särskilda medel finns avsatta för fortbildning.

Ingen av de intervjuade hade kontinuerlig handledning. Enligt enhetschefen för personlig assistans finns handledning att tillgå om behov uppstår. Assistenterna beskrev att det finns en mycket bra sammanhållning i arbetsgruppen på den dagliga verksamheten. Arbetshandledaren uttryckte att hon får bra stöd av sin enhetschef och handledning får hon i form av samverkan med andra arbetshandledare. Genomgående uttryckte de intervjuade att deras behov av stöd och arbetshandledning tillgodoses.

